

VIIMSI VALLAVOLIKOGU

MÄÄRUS

Viimsi

16. oktoober 2012 nr 17

Viimsi valla eelarvestrateegia
aastateks 2013 – 2016 kinnitamine

Määrus kehtestatakse „Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse“ § 20 ja „Viimsi valla põhimääruse“ § 106 lõigete 6, 7 ja 8 alusel.

§ 1. Kinnitada „Viimsi valla eelarvestrateegia aastateks 2013 – 2016“ (lisatud määrusele 21-l lehel).

§ 2. Määrus avaldatakse ajalehes Viimsi Teataja ja Viimsi valla veebilehel.

§ 3. Määrus jõustub kolmandal päeval pärast avalikustamist Viimsi Vallavolikogu kantseleis.

Aarne Jõgimaa
Vallavolikogu esimees

Lisa
Viimsi Vallavolikogu
16.10.2012 määrusele nr 17

VIIMSI VALLA
EELARVESTRAATEEGIA
2013 - 2016

SISUKORD

I. SISSEJUHATUS

II. SOTSIAALMAJANDUSLIKU KESKKONNA ANALÜÜS JA PROGNOOS

- **Riigi tasand**
- **KOV tasand**

III. TULUBAASI ÜLEVAADE JA PROGNOOS. PÕHITEGEVUSE TULUD

- **Tulumaks**
- **Maamaks**
- **Toetusfond**
- **Muud tulud**

IV. PÕHITEGEVUSE KULUDE PROGNOOS

V. INVESTEERINGUTE KAVANDAMINE

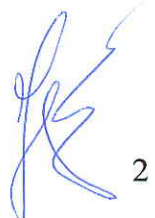
VI. KOHUSTUSTE PLANEERIMINE

VII. TUNDLIKKUSE ANALÜÜS

VIII. FINANTSDISTSIPLIINI TAGAMINE

IX. KOKKUVÕTE

X. LISA

I. SISSEJUHATUS

Viimsi valla eelarvestrateegia on koostatud vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse (edaspidi KOFS) § 20 järgi. Eelarvestrateegia koostamine on kohalikele omavalitsustele (edaspidi KOV) uuenduslik tegevus, millega Rahandusministeerium (edaspidi RM) peab vajalikuks tõsta KOV finantsplaneerimise taset ja viia selle planeerimine pikemale perioodile. Kui KOV-d planeerisid seni oma finantsmajanduse peamist instrumenti - eelarvet üheks aastaks, siis nüüd on pandud kohustus teha seda minimaalselt neljaks aastaks. Kuigi KOV on tegelenud finantsprognooside koostamisega pikemaks perioodiks ka varasemalt, nt seoses arengukavade ja kohustuste võtmise planeerimisega, siis nüüd käib see esimest korda kindlate reeglite ja vormide alusel.

KOV volikogud peavad eelarvestrateegia esimest korda vastu võtma käesoleval, 2012. aastal. Viimsi vald on juba vastu võtnud ühe eelarvestrateegia. 2009. aasta detsembris võttis Viimsi Vallavolikogu vastu valla finantsplaani aastateks 2010 – 2015. Kuigi selle dokumendi nimetus oli finantsplan, oli tema sisu ja vorm analoogne KOFS mõistes eelarvestrateegiaga. Finantsplaani vastuvõtmist nõudis RM seoses valla sooviga refinantseerida Karulaugu Kool-Lasteaed hoone ehituse rendileping.

Eelarvestrateegia on aluseks valla järgmiste aastate eelarvete koostamiseks. Eelarvestrateegiat võib käsitleda valla arengukavaga osana või ka eraldi dokumendina. Iga-aastane vallaeelarve, arengukava kui ka eelarvestrateegia peavad omavahel olema seoses ja üksteist toetama.

Viimsi Vallavalitsus on valla eelarvestrateegia koostamisel lähtunud valla põhimääruse redaktsioonist ja üldistest fiskaalpoliitilistest eesmärkidest.

Peamised eesmärgid eelarvestrateegia koostamisel olid:

- põhitegevuse tulude kasv peab olema kiirem, kui põhitegevuse kulude kasv;
- põhitegevuse kulude kasv peab pidurduma;
- põhitegevuse tulem peab kasvama;
- omafinantseerimise võimekuse koefitsient peab kasvama;
- oma eelarvest suunatavad vahendid investeringuteks peavad kasvama;
- valla finantsvõimekus peab kasvama, tagamaks arengukavas seatud eesmärkide saavutamist;
- finantsdistsipliini tagamise meetmetest tuleb kinni pidada;

Nendest eesmärkidest lähtuvalt on lähenetud kõikidele eelarvestrateegia osadele. Samuti on neid aluseks võetud valdkondade ja tegevusalade eelarvete planeerimisel.

Valla eelarvestrateegia tuleb esitada RM-le hiljemalt 15. oktoobriks 2012. Eelnevalt peab vallavolikogu eelarvestrateegia heaks kiitma ja vastu võtma.

II. SOTSIAALMAJANDUSLIKU KESKKONNA ANALÜÜS JA PROGNOOS

Riigi tasand

Eesti riigi majanduslik olukord on väga tihedalt integreeritud Euroopa majandusega. See, mis toimub Euroopa majanduses, mõjutab ka Eesti majandust. Aastal 2012 on Euroopas probleemiks euroala majandus. Ilmnevad üha suuremad likviidsusprobleemid, mis väljenduvad suurtes võlgades. Selline olukord on sundinud euroala riike konsolideeruma ja

otsima kriisile lahendusi. Stabiilsuse tagamiseks on otsustatud luua mitmeid fonde. 2012. aasta märksõna on Euroopa Stabiiliseerimise Mehhanism (edaspidi ESM), mille moodustamine on Euroopas aktuaalne. ESM-ist on raskustes riikidel võimalik taotleda rahalist abi majanduse tugevdamiseks ja arenguks. Ka Eesti on võtnud seisukoha, et osaleb ESM loomisel. Sellega ühinemisel peab ka Eesti panustama oma eelarvest fondi hinnanguliselt 140 mln. eurot. Riigikogu ja Vabariigi President on ühinemise heaks kiitnud.

Kuigi mitmed Euroopa riigid on silmitsi suurte raskustega, on siiski riike, mille majandus seisab kindlalt ja stabiilselt. Viimased majandusnäitajad viitavad sellele, et ka Eesti on liikumas nende riikide hulka, kes suudavad hoida majanduse stabiilsena ja eelarve tasakaalus. Mitmete näitajate alusel liigub Eesti majandus jõudsalt kriisist välja:

- Eesti 2012/2011 majanduskasv oli Euroopa kõrgeim – 7,6%;
- Tööhõive paranemise tempo on Eestis üks kiiremaid;
- Riigivõlg võrreldes SKP-ga on väiksemaid Euroopas;
- Ekspordi kasvu näitajad on ühed paremad Euroopas.

Siiski on hindade tõus aastaga võrreldes kasvanud 3,5%, mis on üsna kõrge võrreldes teiste euroala riikidega. Ka majanduse tõusu näitajad kõiguvad ja 2012. aasta II kvartali majanduse kasv Eestis oli +2%. Kuigi see võib tunduda väike ja mittepiisav, langes Kreeka majandus samal ajal -6%.

2012.a teises kvartalis jätkus elanike sissetulekute kasv suhteliselt kiires tempos, ületades tarbimiskorvi kallinemist. Palgatulu kasv aeglustus, kuid samas tõusid aprillis pensionid. Tarbimisjulgust toetas ka elanike kindlustunde paranemine esimese kvartaliga võrreldes, mis avaldus jaekaubanduse kiire kasvu jätkumises. Sisemaist nõudlust toetas ka aktiivne kinnisvaraturg.

Nii nagu aasta alguses, hoidsid majanduskasvu lisaks kaubandusele veel ehitus, info- ja side ning teised siseturule suunatud tegevusalad. Majanduskasvu pidurdas teist kvartalit järjest tööstussektor, kus töötleva tööstuse toodang kerkis juba eelmise aasta esimesel poolel kõigi aegade kõrgeimale tasemele.

Väliskeskkonna nõrkuse tõttu on ekspordi kasv jätkuvalt aeglustumas. Impordi kasvu aeglustumine on siiski tagasihoidlikum tänu kõrgele kodumaisele investeerimisaktiivsusele ning kosuvale eratarbimisele. Seetõttu panustab netoeksport majanduskasvu negatiivselt. Vaatamata ebakindlale väliskeskkonnale on Eesti majandusareng esimese poolaasta kokkuvõttes olnud varakevadel tehtud ettevaatlikest prognoosidest positiivsem. Kahjuks on majanduskonjunktuur Euroopas pärast kevadist stabiliseerumist taas nõrgenemas ning enamik prognoosijaid ennustab eurotsoonile selleks aastaks majanduslangust. Tugev sisenõudlus ning meie põhiliste ekspordipartnerite suhteliselt head kasvuväljavaated lubavad esialgu ennustada kevadprognoosiga võrreldes positiivsemaid arenguid.

Eesti riigi fiskaalpoliitika põhimõtted:

Plaanid peavad olema konservatiivsed ja jätkusuutlikud

- Jätkatakse **konservatiivset eelarvepoliitika põhijoont**. Valitsuses kinnitatud eelarvepoliitiliste eesmärkide saavutamiseks peab taastama valitsussektori eelarve ülejäägi, reserve mahu ning tagama rahavoogude jätkusuutliku juhtimise.
- Valmis tuleb olla võimalikeks langustsükliteks, et vajadusel reageerida majandusolukorra märkimisväärsele halvenemisele.
- Tagatakse eelarve ja valdkondade rahastamise **pikaajaline jätkusuutlikkus**, kui regulaarselt analüüsitakse ja kohandatakse valdkonnapoliitikaid. See võimaldab

eelarve paindlikkust ja edu kiiresti muutuvast majanduskeskkonnas ning piiratud eelarve tingimustes.

RM prognoosid riigi eelarvestrateegias

Allolevas tabelis on toodud RM kevadised prognoosid, mida on korrigeeritud (suvine) vastavalt vahepeal toimunud arengutele majanduses. Prognoosid puudutavad üleüldisi majanduse näitajaid ja KOV puudutavad näitajad, mis kajastavad tööhõivet. Tööhõive näitajad on otseseks aluseks füüsilise isiku tulumaksu (edaspidi FIT) laekumisele. Tabelis toodud näitajad viitavad kõikides prognoosides majanduse paranemist. KOV jaoks on oluline, et tööhõive peaks paranema 3 aastaga, tööpuudus väheneb ja jõuab järgmistel aastatel alla 10%. Keskmise palga dünaamika näitab 2014. aasta lõpuks 1,11 kordset kasvu, võrreldes 2012. aastaga.

Tabel 1 - Majandusprognoosid :

Näitaja	Suvine prognoos 2012			Muutus võrreldes 2012. aasta kevadise prognoosiga		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
SKP reaalkasv, %	2,2	3,0	3,4	0,5	0,0	0,0
SKP nom.kasv, %	6,3	6,4	6,3	1,9	0,3	0,1
THI, %	3,9	3,5	2,8	0,6	0,5	0,1
Tööhõive kasv, %	2,4	0,5	0,5	1,8	-0,5	-0,1
Tööhõive (15-74 aastased) tuh.	623,9	627,4	630,5	10,9	7,9	7,3
Töötuse määr, %	10,4	8,9	8,2	-1,1	-0,7	-0,5
Palga reaalkasv, %	1,6	1,9	2,9	1,2	0,0	0,4
Palga nom.kasv, %	5,6	5,5	5,8	1,8	0,6	0,5
Keskmine palk	882,0	930,0	984,0	15,0	20,0	26,0

KOV tasand

Viimsi vald

Viimsi vald on elanike arvult Eesti suurim vald. Seisuga 1. september 2012.a on elanikke vallas 17 667. Väga kiire elanikkonna kasv toimus selle sajandi esimese kümnendi keskel. Kui veel 12 aastat tagasi oli elanike arv vallas ca 6 tuhat, siis tänaseks on see pea kolm korda suurenenud. Aastane elanike arvu saldo oli tippaastatel ca +1500 inimest! Viimastel aastatel on see tempo aeglustunud. Oma osa on selles langenud majanduses. Väga paljud kinnisvara arengud on seiskunud, elanike sissetulekud on pidurdunud ja pankade laenukraanid on peaaegu kinni keeratud. Ka on vald otsustanud mitte lubada enam paljukorteriliste elamute ehitamist. Viimased suuremahulised arengud on tegelikult alguse saanud aastaid tagasi, mida alles nüüd suudetakse lõpule viia. Väga suures mahus planeeritud korterite ehitamine jääbki ilmselt lõpetamata.

Valla territoorium on 76 km². Vallal on 15 saart, neist pindalalt suurim on Naissaare. Pideva püsiva elanikkonnaga on kõige suurem Prangli saar, kus aastaringselt elab ca 90 inimest. Hooajaliselt see suureneb. Naissaarel aastaringselt elavate inimeste arv jääb alla 10.

Tööhõive on vallas paranenud. Kõige rohkem oli töötuid vallas 2010. aasta märtsis – 711. Tegemist oli majanduse langusest tingitud trendiga. Sealt edasi on töötute arv pidevalt

vähenenud ja 2011. aasta märtsis oli see langenud juba 481-le, olles 2012. aasta märtsis veelgi väiksem – 359. 2012. aasta augustiks on see näitaja langenud 322-ni. On alust oodata, et enam see arv ei tõuse ja pigem peaks veelgi vähenema ning selleks annab lootust majanduskeskkonna paranemine. Arvestades töötute arvu, moodustab see valla töövõimelisest elanike arvust ca 4,5%, mis on märgatavalt alla Eesti keskmist.

Valla majanduslikud näitajad

- **majanduse iseloomustus.** Viimsi vald on naaberomavalitsus Tallinna linnale. See tähendab, et suurim tööandja valla maksumaksjatele on Tallinna linn. See on tinginud väga kõrge liiklusintensiivsuse hommikul vallast linna ja õhtul tagasi. Probleemiks on kujunenud liiklusummikud, mida Tallinna linn jätkuvalt ei ole suutnud lahendada. Seega suur osa Viimsi valla ca 8000 maksumaksjast on tööl Tallinnas. Tööandjateks on praktiliselt kõikidest valdkondadest ettevõtted ja riigiasutused. Vaatamata sellele, et väga suur osa valla töötajatest liigub regulaarselt teistesse omavalitsustesse, on ka valla territooriumil suuri ettevõtteid ja tööandjaid.

Suurem osa Muuga sadama territooriumist asub Viimsi vallas. Muuga sadam on Eesti suurim ja Baltimaade üks suuremaid transiitsadamaid. Kuigi majanduse langes oli täheldatav transiidi vähenemine, on siiski märgata elavnemist ja kaubamahtude kasvu. Muuga sadama pidev soov laieneda on tekitanud teatud kriitikat ja vastuseisu valla kodanike poolt. Toimuvad pidevad keskkonnavalitsused vaidlused.

Valla läänepoolsel kaldal asub Miiduranna sadam, kelle käibed ei ole nii suured, kuid moodustavad siiski olulise osa valla majanduses. Miiduranna sadamaga on ühendatud ka valla ainus raudtee. Valla territooriumil on välja kujunenud teatud piirkonnad, kus asuvad ettevõtted. Valdavalt on need endise Kirovi kalurikolhoosi tööstusalade maadel.

Kõige rohkem iseloomustavad Viimsi valla majandust siiski kinnisvara arendused. Kandev osa on elamumajandusega seotud. 2008. aastal alguse saanud kinnisvara sektori langus saavutas oma „põhja“ 2010. aastal. Alates 2011. aastast on aga märgata kinnisvara tehingute kasvu. Siiski on valla territooriumil väga palju arendusi, mis on jäänud pooleli või läinud pankrotti. Analüüsid näitavad, et pooleli või müügis olevaid elamispindasid on ca 2000 ühikut. Mõned pooleli olevad pinnad ei valmi ilmselt kunagi või lükkub see kaugesse tulevikku, kuid ca 1000 korterit või eluaset valmib siiski lähiaastatel.

Probleemiks on kujunenud valla territooriumil pooleli olevad arendused, aga ka endiselt kalurikolhoosilt erastatud hooned. Nende omanik BREM AS ettevõtte ei suuda juba aastaid nende hoonetega (varedega) midagi ette võtta ja nad on muutunud ohtlikeks. Paraku on neid hooned hilisemal ajal ka juurde tulnud. Näiteks lahkus vald 2006. aastal Viimsi keskkooli endisest hoonest ja alates sellest ajast on hoone olnud tühi ning laguneb. Viimsi vallas on üle 1000 registreeritud ettevõtte (sh. FIE-d). Suurimad kohapealsed ettevõtted annavad tööd korraga rohkem kui 100 inimesele. Kinnisvara arendusi on suunatud ka kaubanduskeskuste ehitamiseks. Suuremaid investeeringuid on oodata Haabneeme alguse (nn. Keskuse) suunas.

- **peamised suunad lähiaastatel.** Lähiaastatel jäävad domineerima samad suunad, mis senini. Muuga sadam jätkab laienemist ja käibed kasvavad. Kuna sadama poolsed soovid laienemiseks on Randvere suunas, pingestab see sealse elanikkonna vastuseisu. Suurimad ambitsioonid laienemiseks on AS Vopak EOS-l. Laienemise plaanid on menetlemisel vallavalitsuses. Äärmiselt olulised on keskkonnavalitsused probleemid ja nende lahendamine.

Viimsi valla territooriumil olevates kinnisvara arendustes on oluline osa seotud elamuarendusega. Suuri, mitmekorterilisi arenguid vald ei poolda ja on vastu võetud ka vastavad otsused. 2013. aastal peaks lõpule jõudma valla veemajanduse rekonstrueerimine. Vald on mitmes osas neid projekte teostanud. Suurem osa finantseeringutest tuleb Euroopa fondidest, kuid vald panustab 25% omaosalusega. Veemajanduse projekti lõppemisega saab Viimsi poolsaar täielikult kaetud vee- ja kanalisatsiooni trassidega. 2012. aastaks on valmis valla veepuhastusjaam. Samas on suur vajadus veel heitveepuhastusjaama järgi. Vald ostis Tallinna Sadamalt Muuga heitveepuhastusjaama, kuid see vajab suuri investeeringuid rekonstrueerimiseks.

Valla elanikkond on äärmiselt kiiresti kasvanud ja see nõuab suuremat panust valla teede ehitusele. Vald on panustanud palju uute teede, sh ka kergliiklusteede ehitamisele. 2012. aastal valmis Pärnamäe teele ca 2 km pikkune valgustatud kergliiklustee, mis sai ehitatud projektide toel, kus valla panus oli 15% kogumaksumusest. Järgmised sellised projektid on suunatud Tammneeme ja Randvere kergliiklustee ning Randvere tee ja Leppneeme sadama kergliiklustee ehitamiseks. Vallal on munitsipaalsadamad Leppneemes ja Prangli saarel (Kelnase sadam). Alates 2007. aastast on neid sadamaid rekonstrueeritud ja parendatud. Leppneeme sadama kai vajab täiendavaid töid ja need on plaanis teostada lähiajal.

Seoses valla elanikkonna kiire kasvuga on vallal pidev vajadus uute haridusasutuste järele. 2009. aastal avati uus kool ja lasteaed Viimsi keskkooli juurde (Karulaugu), 2012. aastal avati uus lasteaed 144 lapsele. 2013. aastal peaks valmima uus kool Randveresse 432 õpilasele. Viimased arendused lasteaedade ehitamiseks on koostöös eraettevõtetega. Selle tingib suur lasteaiakohtade puudus. Elanikkonna kasvu aeglustumisega on lootus, et surved hariduse infrastruktuuridele vähenevad.

Koostöös Tallinna linnaga on plaanis parandada liikluskoormust Ranna teel, läbi tee rekonstrueerimise, mis peaks lõppema 2012. aastal. Jätkuvalt on aktuaalne trammiliikluse pikendamine Kadriorust Viimsisse. Tallinnaga sõlmitud leping ühise õpilasliini loomiseks on positiivse tulemusega, mis on ka vähendanud liikluskoormust. Kuid liikluskoormuse vähendamine ei saa olla ainult Viimsi probleemiks, kuna kitsaskoht Kadriorus peaks olema Tallinna (ja ka riigi) esmane tahe.

Enamus suuremad vallapoolsed investeeringud on teostatud laenudega. See on aga tõstnud valla laenukoormuse väga kõrgeks. Elanikkonna kasvu pidurdumisega peavad vähenema ka surved infrastruktuuride laiendamisele. Vallal peab lähiaastatel välja kujunema kindel struktuur, mis ei nõua enam nii suuri investeeringuid ja vähendab pingeid valla finantsolukorrale.

III. TULUBAASI ÜLEVAADE JA PROGNOOS. PÕHITEGEVUSE TULUD

Põhitegevuse tulud

Viimsi valla põhitegevuse tulude prognoosid on toodud Tabelis 2.

Tabeli koostamise aluseks on RM tulude vorm, kus põhitegevuse tulud on eraldatud kogutuludest. Põhitegevuse tulud vaadeldaval eelarvestrateegia perioodil kasvavad. Peamine kasvu mootor on laekumine füüsilise isiku tulumaksust.

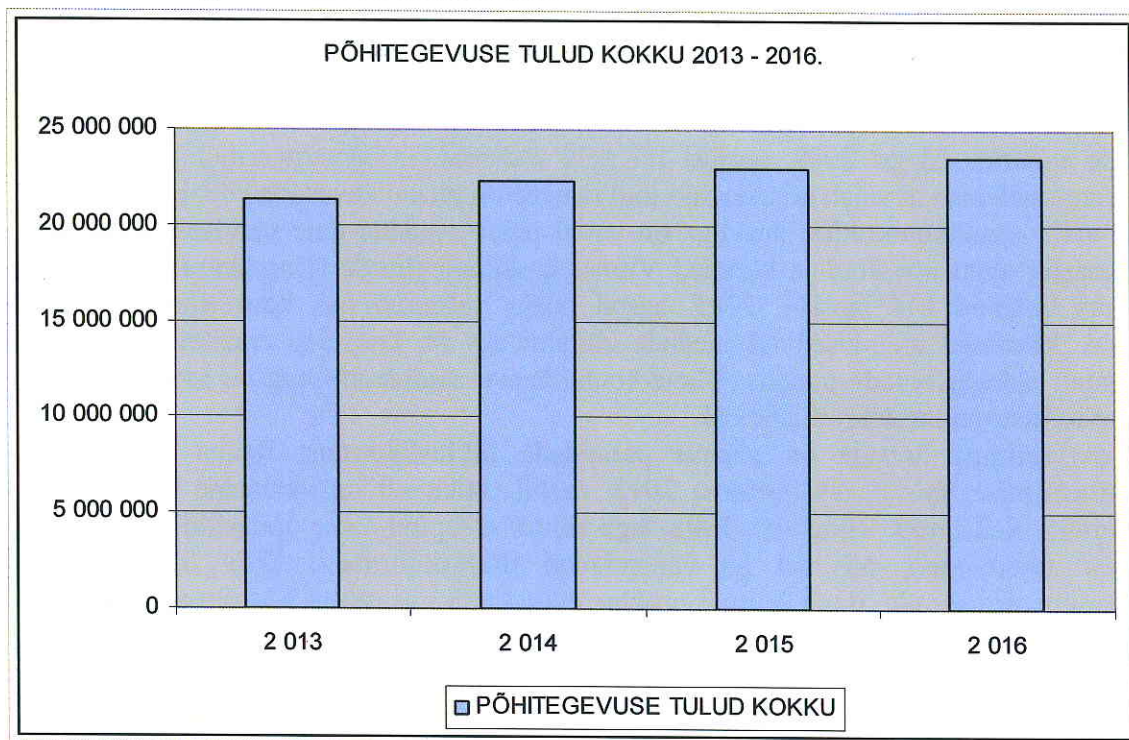
Tabel 2. Eelarvestrateegia põhitegevuse tulud.

	2013	2014	2015	2016
PÕHITEGEVUSE TULUD KOKKU	21 450 191	22 321 444	23 049 896	23 570 313
Maksutulud	17 845 191	18 541 444	19 092 646	19 533 496
Tulud kaupade ja teenuste müügist	1 000 000	1 100 000	1 200 000	1 200 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	2 500 000	2 575 000	2 652 250	2 731 818
Muud tegevustulud	105 000	105 000	105 000	105 000

Põhitegevuse tulude prognoos näitab suuremate tululiikide kasvu. Kasvu põhjused on järgmised:

- majanduse tõusuga kaasnevad tööhõive paranemine ja sissetulekute kasvud;
- maksutulude (maamaks) osas rakendab vald seadusega lubatud piirmäärade tõstmist;
- riigi eelarve eraldised kasvavad vastavalt õpilaste arvu suurenemisele ja pedagoogide palga kasvule;
- hindade tõusu katteks on vald sunnitud korrigeerima mitmesuguseid varade kasutuse määrasid;

Joonis 1. Põhitegevuse tulude dünaamika.

MAKSUTULUD

Füüsilise isiku tulumaks

Eesti KOV-de põhitegevuse tuludest on kõige suurema osatähtsusega füüsilise isiku tulumaks (FIT). Kinnitatud määrade alusel laekub KOV-le füüsiliste isikute maksustatavast tulust 11,4%. RM koostab igal aastal prognoosid KOV-le laekuva FIT kohta. Riigi eelarvestrateegias on prognoosid Tabelis 3. Arvutuste järgi on näha, et kõrgeim laekumise aasta oli 2008. Järgnevatel aastatel on toimunud langus ja alates 2010. aastast on prognoositud tõusu. 2014. aastal saavutab FIT laekumine 2008. aasta taseme. KOV-de lõikes on need liikumised kindlasti erinevad. Protsentuaalselt kasvaks 2013. aastal laekumine 2012. aastaga võrreldes ca 7%. Järgmistel aastatel jääks kasv 5-6% vahele.

Tabel 3 - Riigi prognoos KOV tulude laekumise kohta riigi eelarvestrateegias:

KOV	2007	2008	2009	2010	2011*	2012*	2013*	2014*	2015*
TULUD KOKKU	1 288	1 454	1 292	1 270	1 355	1 380	1 400	1 415	1 445
- Tulumaks	627	734	634	585	615	652	696	737	782
- Tasandusfond	91	91	70	70	72	72	72	72	72
KULUD KOKKU	1 305	1 518	1 358	1 249	1 355	1 435	1 455	1 460	1 490
EELARVEPOSITSIOON	-19	-57	-76	27	0	-55	-55	-45	-45

Viimsi valla FIT laekumine moodustab valla eelarve põhitegevuse tuludest üle 70%. Alljärgnevalt on prognoositud FIT laekumist 2013 – 2016. FIT laekumist mõjutavad kolm tegurit. Nende erinevast mõjust on koostatud Tabel 4.

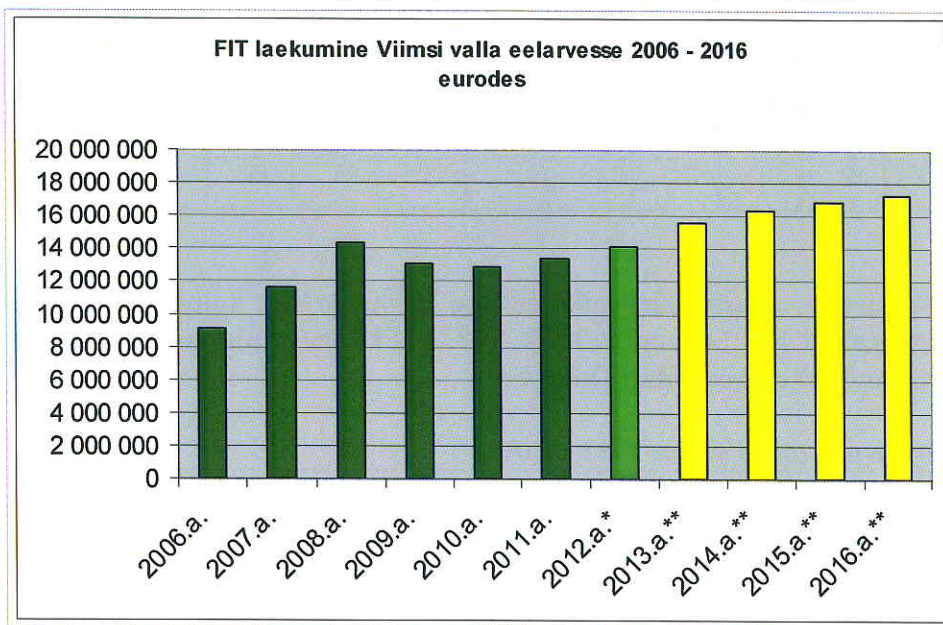
Tabel 4 - FIT laekumise prognoos vallas 2011 – 2016:

Mõju element	2011.a.	2012.a.	2013.a.	2014.a.	2015.a.	2016.a.
Maksumaksjad	7692	7900	8100	8200	8300	8400
<i>muutus</i>		1,027	1,025	1,012	1,012	1,012
Brutosissetulek	1234	1300	1350	1390	1420	1440
<i>muutus</i>		1,053	1,038	1,030	1,022	1,014
Tulumaksuseadus	11,4	11,4	11,57	11,6	11,6	11,6
<i>muutus</i>		1,000	1,015	1,003	1,000	1,000
Koefitsiendid kokku		1,081	1,079	1,045	1,034	1,026
FIT laekumine	13 403 249	14 482 555	15 622 191	16 318 444	16 869 646	17 310 496
Maksumaksja panus		362 438	366 647	192 867	199 005	203 249
Brutosissetuleku panus		716 867	557 021	462 880	352 197	237 601
Tulumaksuseaduse panus		0	215 968	40 507	0	0
Kogu panus		1 079 306	1 139 636	696 253	551 202	440 849

Iga erineva elemendi mõju on ka erineva koefitsiendiga. Kõige suurema mõjuga on brutosissetuleku kasv. Natuke vähem mõjutab maksumaksjate arvu muutused. Eesti KOV-des valdavalt maksumaksjate arvud ei tõuse. Seega FIT kasv saab olla ainult brutosissetuleku kasvult. Tallinna ümbruse KOV-del on siiski täheldatavad ka maksumaksjate arvu kasvud. Enam ei ole need kasvutempod võrreldavad sajandi alguse tempoga, kuid kasvud siiski jätkuvad.

Joonisel 2 on näha, et Viimsi valla jaoks peaks loodetavasti juba 2012. aastal FIT laekumine saavutama 2008. aasta taseme. Aastal 2013 tõuseb FIT laekumine ka seaduse muudatustest tulenevalt, brutotulu suurenedes 11,4%-lt, 11,57%-le ja suurenedes 2014. aastal 11,6%-le. Muutused on tingitud maamaksu seaduse muutmisest.

Joonis 2 – FIT laekumine ja prognoos Viimsi vallas 2006 – 2016:

Maamaks

Kuna riigitasandil maamaksu seadust muudetakse, mille tulemusel vähenevad laekumised alates 2013. aastast, kompenseeritakse see FIT laekumise brutotulu protsendi tõstmisega. Viimsi valla jaoks on vähenemine praeguste maamaksu määrade juures ca 400 tuh. eurot aastas. 2013. aastal valmib uus kool Randveres. Selle maksumuseks kujuneb ca 6 mln. eurot ja kooli ehituse finantseerimise plaani järgi ostab vald selle kohe peale valmimist arendajalt välja. Selleks on vallal vaja koguda 1. septembriks eelarvest ca 6 mln. eurot. Ühe meetmena on vajadus maamaksu koefitsientide tõstmise järele 2013. aastast, mis tagaks maamaksu laekumise kasvu. Arvestades seaduse muudatusest tulenevat vähenemist ca 400 tuh. eurot, siis peaks koefitsientide kasv tooma juurde täiendavat tulu 600 tuh. eurot aastas. Järgmistel aastatel laekumise olulist kasvu ettenähtud ei ole. Kui riigi tasandil viiakse läbi korraline maade ümberhindamine, siis võivad need kaasa tuua muudatused prognoosides, kuid antud eelarvestrateegias neid arvestatud ei ole.

Teised maksutulud on väiksemad ja nende muutused ei mõjuta oluliselt tulude laekumist. Jätkuvalt on vallas kehtiv reklaami- ja kuulutuse maks. Samuti on rakendatud teede- ja tänavate sulgemise maksu, kuid arvestatavat tulu sellest ei prognoosita.

Toetusfond

Teine suurem tuluallikas valla tuludes on toetusfond. Viimsi vald tasandusfondist tasandusfondi tulude ühtlustamiseks riigi eelarvest eraldi ei saa, kuid samas on aga ette nähtud toetusfond, mille suurimaks osaks on haridustoetus. Haridustoetuse maht on seotud õpilaste arvuga. Viimsi valla koolides õpilaste arv pidevalt kasvab ja sellega kasvab ka haridustoetuse summa. Järgmistel aastatel on prognoositud haridustoetuse kasvu järgmistel põhjustel:

- Riigi eelarves suureneb haridustoetus pedagoogide palgafondi kasvuga;
- Tõuseb miinimumpalga aste;

- Viimsi vallas suureneb õpilaste arv seoses sellega, et valmib Randvere kool 432 lapsele. Kuigi moodustub uus kool, ei vähene proportsionaalselt teistes koolides laste arv samadel määradel;

2013. aasta 1. septembril valmib uus kool, mis toob uue asutusena kulud neljaks kuuks. 2014. aastal tuleb tegevuskulud arvestada juba täisaastaks.

Toetusfondi sees on tuludes arvestatud ka eraldistega, mis on sotsiaalkaitse suunitlustega. Samuti on arvestatud jätkuvalt väikesaarte toetusega.

2011. ja 2012. aastal on tegelikult laekunud veel mitmesuguseid toetusi tegevuskuludeks, kuid need on olnud sihtotstarbelised ja ühekordsed projekti toetused. 2013 ja järgmistel aastatel neid tuludes arvestatud ei ole.

Muude tulude osakaal on väiksem ja need on peamiselt varade üürist ja rendist saadavad tulud, trahvid, saastetasud ja veel mitmesugused lepingute eripäradest tulenevad tulu liigid.

Tulud kaupade ja teenuste müügist

Suurema osa kaupade ja teenuste müügist laekuvatest tuludest moodustavad hariduse valdkonna tegevuse tulud:

- lasteaedade kohamaksud;
- toidurahad lasteaedades;
- toidurahad koolides;
- haridusasutuste rendi- ja üüritulud;
- tulud teistelt KOV-lt tasaarvlemisest;

Nende tulude võimalikud kasvud on seotud laste arvu kasvuga lasteaedades ja õpilaste arvu kasvuga koolides. Ka üha rohkem lapsi käib Viimsi haridusasutustes teistest KOV-st. Lasteaedades on tulude arvestamisel aluseks kehtiv kohamaksu määr ja toiduraha tootlustamise eest. Valla haridusasutuses on toitlustamine korraldatud nii oma tööjõu baasil, kui ka teenuse sisseostmise teel. Tasaarvlemisel lasteaedades on aluseks välja kujunenud õpilaskoha maksumus ja koolides riigi poolt kehtestatud kohamaksu ülemmäär 69 eurot kuus.

IV. PÕHITEGEVUSE KULUDE PROGNOOS

Põhitegevuse kuludest on välja viidud investeerimistegevuse kulud. Viimsi valla põhitegevuse kulude prognoosid on toodud Tabelis 5. Põhitegevuse kulude vormikohane jaotus on RM poolt koostatud vormil.

Tabel 5. Eelarvestrateegia põhitegevuse kulud.

	2013	2014	2015	2016
PÕHITEGEVUSE KULUD KOKKU	15 680 000	16 180 000	16 880 000	17 280 000
Antavad toetused tegevuskuludeks	2 410 000	2 410 000	2 610 000	2 710 000
<i>Sotsiaalaabitoetused ja muud toetused füüsilistele isikutele</i>	750 000	750 000	810 000	860 000
<i>Sihtotstarbelised toetused tegevuskuludeks</i>	1 300 000	1 300 000	1 400 000	1 450 000
<i>Mittesihtotstarbelised toetused</i>	360 000	360 000	400 000	400 000
Muud tegevuskulud	13 270 000	13 770 000	14 270 000	14 570 000
<i>Personalikulud</i>	5 700 000	5 900 000	6 100 000	6 200 000
<i>Majandamiskulud</i>	7 400 000	7 700 000	8 000 000	8 200 000
<i>Muud kulud</i>	170 000	170 000	170 000	170 000

Põhitegevuse kulud vaadeldaval perioodil kasvavad.

Antavad toetused tegevuskuludeks jäävad samale tasemele 2014.a, kuid siis nende maht tõuseb ja põhjused on järgmised:

- sotsiaalabi toetuste maht füüsilistele isikutele kasvab eelarvestrateegia kahel viimasel aastal ja siin on aluseks majandusolukorra paranemine. Prognoositav kasv on tingitud sellest, et kuigi abivajajate arv ei tõuse, võivad tõusta toetuste määrad;
- sihtotstarbelised toetused tegevuskuludeks on peamiselt toetused kolmandale sektorile tegevuskuludeks. Et tagada minimaalne tõus kompenseerimaks hindade tõusu, suurendab vald eraldi 2015.a ja 2016.a;
- mittesihtotstarbelisi toetusi on kavas tõsta kahel viimasel aastal;

Muud tegevuskulud

Kõige suurema osa tegevuskulude mahust moodustavad majandamiskulud, milleks on kommunaalkulud, õppevahendid, sõidukite kulu, infotehnoloogia kulud, inventar, koolitused, toitlustamine, jne. Arvestades Viimsi valla kiiret arengut, kus pidevalt kasvab infrastruktuur, on kulude kasv paratamatu. Lisaks tingib majandamiskulude kasvu ka üldine hinnatõus, mis kajastub elektri, soojakulude, kütuse, vee- ja kanalisatsiooni kuludes.

Personalikulude kasvu on prognoosides arvestatud järgmistel põhjustel:

- koosseisude kasvud seoses uute allasutuste lisandumisega;
- koosseisude kasvud seoses asutuste laienemisega (lasteaiad, koolid);
- palgafondi kulude kasv riigipoolse palga (kasvu) poliitika mõjutustel;

Valdkondade lõikes on põhitegevuse kulude muutused erinevad:

Üldised valitsussektori teenused. Valdkonnas erilist kulude kasvu ette näha ei ole. Siiski on võimalik reservfondi mahu kasv, kuna see on põhimääruse järgi seotud – 1% põhitegevuse tuludest, mis tähendab, et eelarve mahu kasvades, kasvab ka reservfond. Võimalikud võivad olla ka kasvud seoses osalemistega liitudes, kui nendes on kokkulepitud KOV osalusi tõsta. 2013. aastal on ettenähtud ühekordsed kulud kohalike omavalitsuste volikogude valimisteks. Volikogu liikmete arvu kasvuga kaasneb kindlasti ka kulude kasv. Selle muudatuse kohta seisab otsus veel ees.

Avalik kord ja julgeolek. Valdkonnas kulude mahu kasvu ei ole prognoositud.

Majandus. Valdkonnas on jätkuvalt surve kulude suurenemiseks. Peamised põhjused selleks on järgmised:

- Transporditoetuse kasv valla bussiliinidele seoses survega teenuse osutajatelt – kütus, palgasurve, jne.
- Pidevalt suureneb valla teede- ja tänavate maht, mis nõuab omakorda lisavahendeid hooldusele ja korrashoiule. Ka siin on mõjutajaks üldine hinnatõus.
- Laevaliiklus mandri ja saarte vahel nõuab hindade tõusuga arvestamist.
- Maakorralduses ja planeeringutes on palju pooleliolevaid projekte, mis nõuavad lõpuleviimist;

Keskkonnakaitse. Valdkonna kulude kasvu survestavad kulutused jäätmekäitlusele. Elanike arv kasvab ja kasvab ka jäätmete hulk. Heitveekäitluse mahud kasvavad.

Elamu- ja kommunaalmajandus. Valdkonnas on suurima kuluga tegevusalaks tänavavalgustus. Pidevalt ehitatakse valgustatud kergliiklusteid, mis suurendavad valgustuspunktide arvu. Ka on oluline mõjutaja elektri hinnatõus.

Tervishoid. Valdkonnas suuri muudatusi kulude osas ei ole prognoositud.

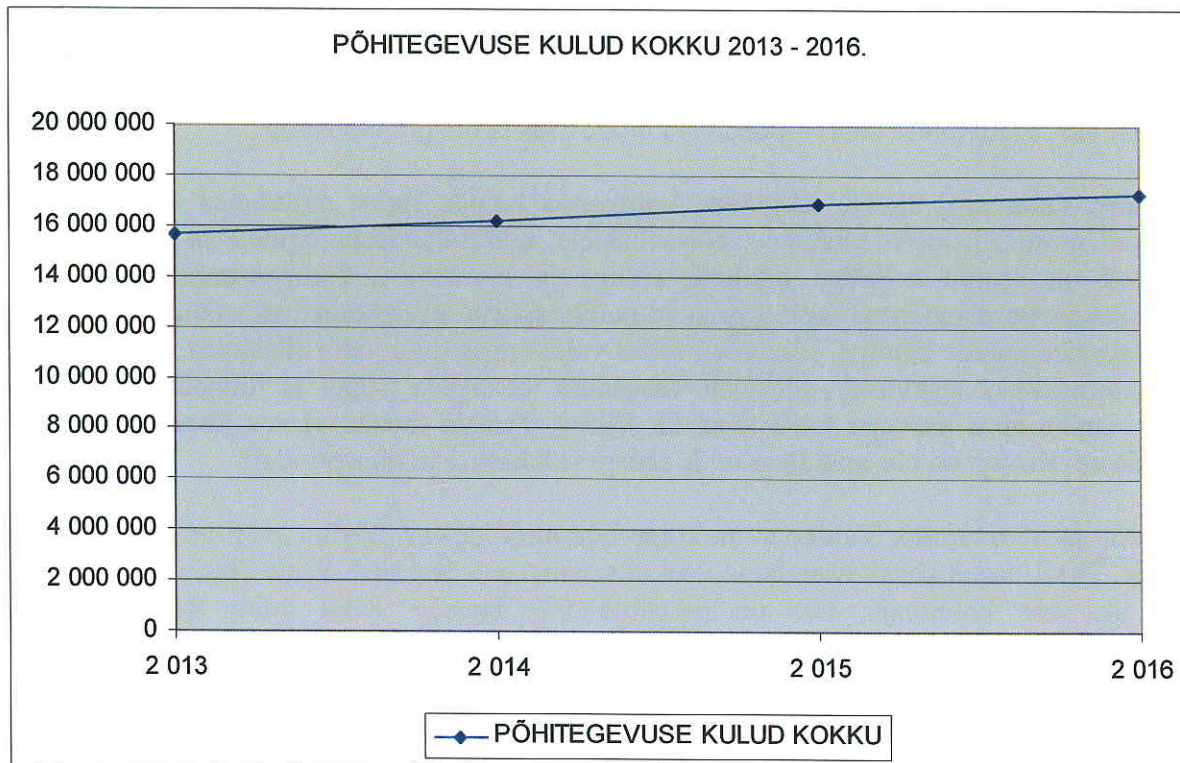
Kultuur, vaba aeg, sport, religioon. Valdkonna kulude kasvu mõjutavad mitmesugused toetused spordiseltsidele, klubidele, külaseltsidele, mittetulundusühingutele ja usuasutustele. Ootused on seotud eelkõige liikmete arvuga ja hinnatõusu kompenseerimisega. Valla arengukavas on planeeritud uute spordi- ja puhkerajatiste lisandumist, mis nõuavad koheselt majandamise kulude katmist. Lisaks on selles valdkonnas mitu valla allasutust, mis soovivad oma normaalseks tegevuseks piisavalt vahendeid, et tagada palga- ja hinnatõusud. Seoses valla elanike arvu kasvuga tuleb tõsta ka Viimsi Teataja tiraaži, et see jõuaks kõikidesse kodudesse. Ka siin on oht kulude kasvule seoses trükkimise ja transpordiga.

Haridus ja noorsootöö. Valdkond on kõige kiiremini kasvav. 2012.a avati uus lasteaed 144 lapsele. 2013. aastal peaks lisanduma veel üks sama suur lasteaed. Peale 2009. aastat valmib jälle üks uus koolimaja, mis on mõeldud 432 lapsele. Kool tuleb Randveresse ja ehitustegevusega on plaan alustada juba 2012. aastal. Kooli ehituse finantseerimise plaan on arvestatud selliselt, et vald kuulutab ehitaja leidmiseks konkursi, kes ehitab oma vahenditega kooli valmis ja vald ostab läbi temale kuuluva tütarettevõtte OÜ Viimsi Haldus selle koheselt peale tegevuse alustamist, 1.09.2013.a, välja. Kui kõik läheb plaanipäraselt, siis alustab kool tegutsemist 1. septembrist 2013, mis tähendab, et 2012. aastal on vaja planeerida tegevuskulusid neljaks kuuks. 2014. aastal tuleb juba valdkonna eelarves näha ette vahendeid terveks eelarveaastaks uute asutuste puhul. Need aga on väga olulised põhjused kulutuste mahu kasvule.

Selles valdkonnas on veel mõned tegevusalad, kus kulutuste maht kindlasti kasvab. Suurenevad laste arvud nii juba olemasolevates lasteaedades, kui ka olemasolevates koolides. Samuti suundub rohkem valla lapsi teiste KOV-de, peamiselt Tallinna linna haridusasutustesse. See aga tingib osaluste kasvu. Ka eralasteaedade laste arvud kasvavad.

Sotsiaalkaitse. Valdkonna kulusid on üritatud läbi aastate hoida teatud tasemel, kus kasvud on olnud minimaalsed. Aga pidev elanike arvu kasv toob paratamatult kaasa ka abivajajate kasvu. Kasvab ka pensionäride arv, keda on vald otsustanud läbi mitmesuguste meetmete toetada. Järgmistel aastatel on lootust, et majanduse paranedes, paraneb tööhõive ja üldine toimetulek.

Joonis 3. Põhitegevuse kulude dünaamika 2013 – 2016.

Jooniselt on näha, et just 2015. aastaks on prognoositud olulist põhitegevuse kulude mahu kasvu. Aastal 2016 on oodata põhitegevuse kulude kasvu seoses palga kasvu ootustega ja hindade tõusuga.

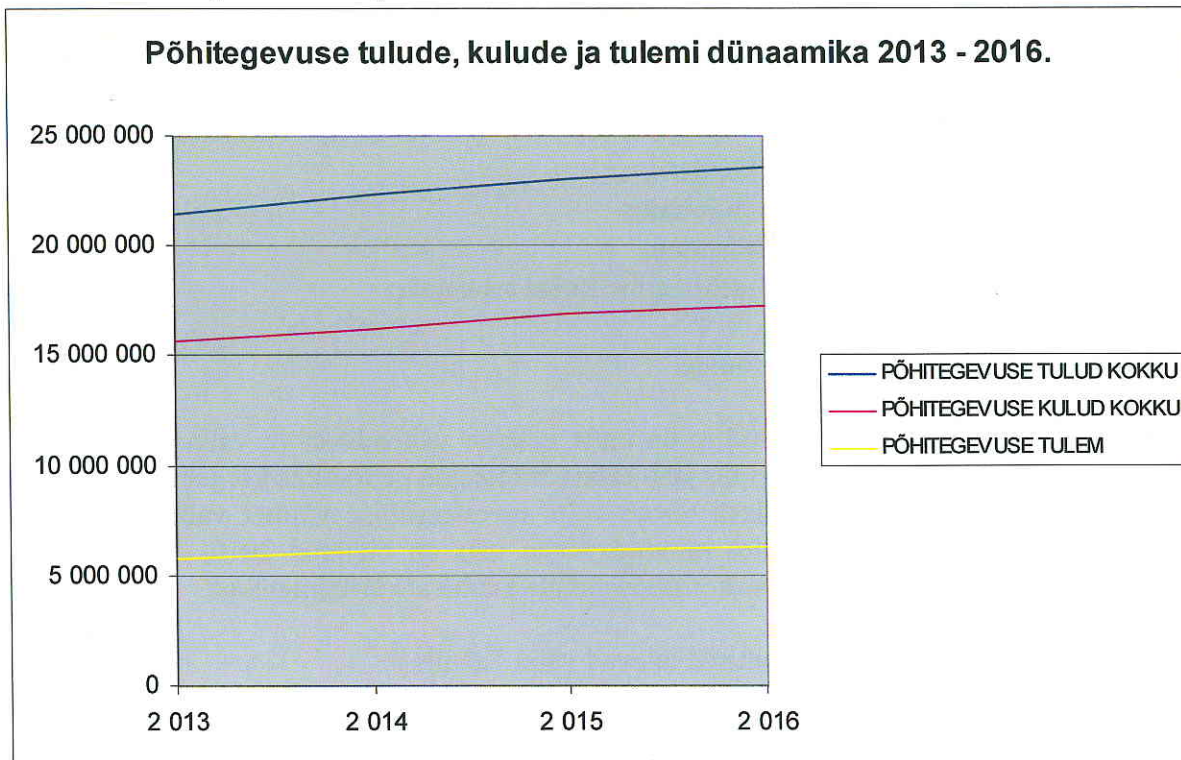
Põhitegevuse tulem ja omafinantseerimise võime.

Viimsi valla eelarves on põhitegevuse tulem kõikunud oluliselt. Eelarvestrateegia perioodil on planeeritud selle kasvu. Põhitegevuse tulem on see, mis tagab vajalikud vahendid investeeringuteks ja finantseerimistegevusteks (laenude tagasimaksed). Mida suurem on põhitegevuse tulem, seda suuremad on võimalused. Põhitegevuse tulemi suurendamiseks on vajalik ülimalt konservatiivselt koostada kulude mahud. Kuna Viimsi valla laenude koormus on väga kõrge, siis põhitegevuse tulemist suurem osa lähebki laenude tagasimakseteks. Aga on vaja teha ka investeeringuid oma eelarvest. Seda nõuab arengukava ja lepingutega võetud kohustused. Eelarvestrateegia perioodil peaks põhitegevuse tulem kasvama. Sellega ka omafinantseerimise võime.

Tabel 6. Põhitegevuse tulemi arvestus 2013 - 2016.

	2013	2014	2015	2016
PÕHITEGEVUSE TULUD KOKKU	21 450 191	22 321 444	23 049 896	23 570 313
PÕHITEGEVUSE KULUD KOKKU	15 680 000	16 180 000	16 880 000	17 280 000
PÕHITEGEVUSE TULEM	5 770 191	6 141 444	6 169 896	6 290 313

Joonis 4. Põhitegevuse näitajate liikumine 2013 – 2016.

V. INVESTEERINGUTE KAVANDAMINE

Investeeringute vajadus on Viimsi vallas olnud väga suur läbi aegade. Selle on tinginud väga kiire elanike arvu kasv. Ligikaudu kümne aastaga on elanike arv vallas kolmekordistunud. Suurte kinnisvaraarendustega on just Viimsi poolsaarele olnud väga tugev surve. Uute elamurajoonidega on kaasnenud kohe ka uued teed, kommunikatsioonid, mida on kokkuleppel vallale üle antud. See aga on suurendanud märgatavalt valla eelarve väljaminekuid samades valdkondades. Kõige suuremad investeeringud on olnud seotud:

- veemajanduse rekonstrueerimise projekt – hinnanguline kogumaksumus ca 32 mln. eurot. Vald viib seda läbi koos temale kuuluva tütarettevõtte AS-iga Viimsi Vesi. Selle suure tegevuse rahastamiseks alustati Euroopa vastavate instantsidega juba sajandi alguses. Euroopa fondid rahastavad seda projekti 75% ulatuses ja valla osalus (valla eelarve + tütarettevõtte) on 25%;
- 2006.a valminud uue keskkooli hoone ehitus, maksumusega ca 15 mln eurot. Kuna tegemist on laenudega, siis tagasimaksete (põhiosa + intressid) summa küünib kuni 22 mln. euron. Algselt finantseeriti seda valla eelarvest rendimaksetena läbi tütarettevõtte OÜ Viimsi Haldus, kuid alates 2012. aastast on see üle viidud valla eelarve osaks ja tagasimaksed toimivad kui tavapärane laenuleping;
- Karulaugu hariduskompleksi ehitus – maksumus koos ehitusealuse maaga ca 13 mln. eurot. Algselt sõlmiti tüürileping arendajaga 30 aastaks, mis oleks valla eelarvest kokku nõudnud ca 50 mln. eurot. 2010. aastal aga see leping RM kooskõlastusega refinantseeriti, mille tulemusel sõlmiti pangaga tavaline laenuleping. Selle alusel vähenes valla eelarve kohustus (põhiosa + intressid) ca 20 mln. euron. Seega refinantseerimise võit oli ca 30 mln. eurot;

Eelpool loetletud objektidest vähem mahukamad on Randvere lasteaed, mõisapargi spordiplats, mitu lasteaeda, teede ehitused, valla munitsipaalsadamad jne.

Eelarvestrateegia perioodi tähtsaimad investeeringud on järgmised:

- uus koolihoone Randveres – ehituse arvestuslik maksumus ca 6 mln. eurot;
- uus lasteaed Lubja küla piirkonda;
- uue staadioni ehitus keskkooli juurde;
- mitme kergliiklustee väljaehitamine;
- puhke- ja spordirajatiste väljaehitamine Lubja astangule;
- uute valla teede ehitus;
- heitveekäitluse rekonstrueerimine;

Investeeringute võimalused sõltuvad valla enda eelarve vahenditest ja valla laenuvõtmise võimalustest. Kuna valla laenukoormus jääb eelarvestrateegia perioodiks kõrgeks, siis laenu võtmine on vähetõenäoline. Kindlasti tõstab valla investeerimise võimet vallale kuuluvate varade müümine. Seda teed on juba mindud. Valla vara on müüdud 2010, 2011, 2012 ja jätkatakse 2013. aastal. Seda tehakse koostöös vallale kuuluvate äriühingutega.

Valla investeerimistegevuste võimalused tulevad välja Tabelis 7.

Tabel 7. Investeerimistegevus 2013 – 2016.

	2013	2014	2015	2016
INVESTEERIMISTEGEVUS KOKKU	-7 370 191	-2 340 000	-3 040 000	-3 120 000
Põhivara müük (+)	1 419 809			
Põhivara soetus (-)	-400 000	-500 000	-1 700 000	-1 800 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine(+)				
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine(-)				
Osaluste müük (+)				
Osaluste soetus (-)	-1 700 000	-1 000 000	-500 000	-500 000
Muude aktsiate ja osade müük (+)				
Muude aktsiate ja osade soetus (-)				
Tagasilaekuvad laenud (+)				
Antavad laenud (-)	-6 000 000			
Finantstulud (+)	10 000	10 000	10 000	10 000
Finantskulud (-)	-700 000	-850 000	-850 000	-830 000

Tabelis on välja toodud, et 2013 on kõige mahukam investeeringute aasta. Kokku tehakse investeeringuid läbi erinevate finantsskeemide 8,8 mln. euro eest. Suurim nendest on Randvere kooli ehitus. Järgmised aastad tulevad nn. „puhkeaastad“. Alles 2015. aastast avaneb võimalus teha jälle rohkem investeeringuid. Investeeringute tagamiseks on arvestatud valla vara müüki ca 1,4 mln. euro eest 2013. aastal. Oma osa valla eelarve vahenditest läheb ka laenu intresside makseteks. Kuigi EURIBOR on 2012.a oktoobris tavatult madal – 0,45%, on siiski alust prognoosida selle tõusu järgmistel aastatel. Jätkuvalt investeerib vald läbi AS-i Viimsi Vesi valla veemajanduse ja heitveekäitluse rekonstrueerimisse.

VI. KOHUSTUSTE PLANEERIMINE

Viimsi valla kiire areng on toonud vallale suuri kohustusi infrastruktuuri täiendamisele. Pidevalt on vaja luua uusi lasteaiaikohti, uusi koole, on vaja ehitada uusi teid jne. Veemajandus, jäätmekorraldus, transport nõuavad kõik väga suuri investeeringuid. Valla rahaline võimekus on küll Eestis üks kõrgemaid, kuid ei taga siiski vajalike rahaliste vahendite hulka. See kõik on pannud valla olukorda, kus suured investeeringud tuleb teostada läbi laenude. Kui veel 2004. aastal oli Viimsi valla laenukoormus 0%, siis 2006. aastal juba 92%. Kiire tõusu tingisid suured laenud lasteaedade ja kooli ehitamiseks. 2010. aastaks oli laenukohustuste maht tõusnud 150% VLES § 8 sätete järgi.

Arengukava järgi on vallale vaja järgmist uut kooli, mis alustab tegevust 2013. aasta sügisest. Seda on võimalik lahendada ainult omavahendite arvelt, sest vallal puudub võimalus kasutada finantsvõimendust pangalaenude abil.

Kindlasti on siin oma roll ka riigi finantspoliitikal. 1. jaanuaril 2011.a jõustus KOFS. Nimetatud seaduses on sätestatud uued netovõlakoormuse piirmäärad, kus need tõusevad oluliselt kõrgemale. Seaduse vastava sätte rakendumine lükati erandkorras edasi üheks aastaks. Viimsi vald on oma netovõlakoormust vähendanud vastavalt kinnitatud finantsplaanile. Selle järgi peab vald jõudma 2015. aastaks oma netovõlakoormuse näitajaga alla 60%. KOFS uue redaktsiooni järgi peaks lubatud piir kerkima 100%-ni. Uue kooli rajamiseks töötati välja rahaline skeem, kus peamine eesmärk oli tasuda kiirendatud korras tagasi laen ja jõuda 2013. aasta augustiks netovõlakoormuse näitajaga 82%-ni. See oleks taganud olukorra, kus vald oleks saanud uue kooli väljaostmiseks võtta laenu 18% valla eelarve põhitegevuse tuludest, mis summaliselt oleks üle 4 mln. euro. Lisaks oli strateegias koguda valla enda eelarve vahendeid ca 1,5-2 mln. eurot. Kokku oleks see taganud vajalikud rahalised vahendid ja vald jääks ikkagi oma netovõlakoormuse piirmääraga seadusega lubatud piiridesse. Paraku lükati selle seaduse sätte rakendumist jälle edasi ja seda kuni 2016. aasta lõpuni. See seadis valla olukorda, kus tuli kogu finantsplaan ringi teha ja leida teistsugused lahendused. Otsustati aastaks peatada laenude põhiosamaksed, mis omakorda tähendab seda, et netovõlakoormuse näitaja ei muutu. Netovõlakoormuse protsent jääb terveks aastaks muutuseta – 110% peale. Samal ajal kehtiv lubatud määr on 60%. Viimsi valla puhul oleks täiesti mõeldav selle seaduse sätte diferentseerimine, kus võimekamatel valdadel on ka kõrgem piirmäär lubatud. Paraku kehtivad seaduse piirangud seda veel ei võimalda, kuigi taolisi ettepanekuid on vald korduvalt teinud.

Arvestades valla jätkuvat kiiret arengut, jääb investeeringu vajadus ka järgmisteks aastateks. Aga tekib küsimus, millistest vahenditest need tehakse? Netovõlakoormuse näitaja jääb valla jaoks kõrgeks ka järgmistel aastatel.

Tabelis 8 on näha, et laenude põhiosade tagasimaksete summa 2012. aastal on ca poole väiksem, kui 2012.a eelarves oli algselt planeeritud. Kui 2012.a eelarves oli planeeritud kõikide laenude ja rentide põhiosade tagasimaksete summaks 4,5 mln. eurot, siis uute kokkulepete järgi tuleb maksta tagasi 2,05 mln. eurot. Laenude jäägid selle tõttu vähenevad aeglasemas tempos, kui eelarves oli algselt kinnitatud. Sama lähenemine on planeeritud ka 2013. aasta eelarvesse. Põhiosade tagasimaksed käivituvad uuesti 2013.a teisel poolel, vastavalt sõlmitud kokkulepetele pankadega ja teiste kreditoridega.

Pankadega on peetud ka läbirääkimisi koostada laenude tagasimaksete osas leebemad graafikud, mis ei koormaks valla eelarvet ühel eelarveaastal. Kõige rohkem puudutab see Nordea panga laenu, kus aastane koormus moodustas väga suure osa ja mis oli koostatud nii, et kõige suurem aastane koormus oleks langenud 2014. aastale.

Tabel 8. Laenude tagasimaksete graafik 2012. aastal.

Laen, rent	laenu jääk 01.01.2012	tagasimaksed 2012	laenu jääk 01.01.2013
Swedbank I	2 130 379	60 000	2 070 379
Swedbank II	2 154 706	60 000	2 094 706
NORDEA	8 243 863	432 625	7 811 238
Viimsi Keskkool	10 048 725	450 000	9 598 725
Randvere lpk.	1 924 051	800 000	1 124 051
Mõisapargi sp.	231 463	174 543	56 920
Leppeneeme lpk.	191 591	23 121	168 470
Altmäe tee	95 979	50 076	45 903
	25 020 757	2 050 365	22 970 392

VII. TUNDLIKKUSE ANALÜÜS

Viimsi valla tulude struktuur on üsna iseloomulik kõrge võimekusega omavalitsusele, kus väga suur osa on FIT laekumisel. Läbi aegade moodustab FIT eelarve tuludest ca 2/3. See on suurema osatähtsusega, kui keskmisel Eesti KOV-l. Ühe tulu liigi nii suur osatähtsus tähendab ka suuremat riski tulude laekumisel. Kui majanduses läheb hästi ja palgad kasvavad, on FIT laekumisega kõik hästi. Kui aga majandus langeb ja on kehvad ajad, langeb ka FIT laekumine. Laekumiste numbrid näitavad, et nii on ka läinud. FIT laekumise riskid seisnevad järgmistes momentides:

- kui FIT laekumine on kõrge, siis ei ole riigi eelarvest tasandusfondi eraldist ettenähtud;
- teistel KOV-l, kes saavad tasandusfondi, nivelleeritakse sellega FIT laekumise vajakajäämised;
- majanduse kõikumise mõju on võimekamate valdade FIT laekumisele suurem;
- kõik see, mis toimub FIT ümber, on väga suure osatähtsusega.

Lisaks on siin väga suur roll riigil, kes muudab FIT laekumise brutotulu protsenti. Ka see on üks oluline riskielement, kui muutumine toimub vähenemise suunas. Valla tulude jaoks on risk ka see, kui riik komplekselt muudab seadusi, mis reguleerivad tulude laekumist. Seega tulude laekumise skeem eeldaks stabiilsemat keskkonda.

Viimsi valla kulude struktuur on olnud suuremate muutusteta viimased 10 aastat. See tähendab, et juurde tuleb uusi asutusi, aga ära kaob väga vähe – mõne üksiku erandiga ainult. Pidev asutuste juurdetulek on tinginud olukorra, kus eelarve põhitegevuse kulude mahu dünaamika hakkab alla jääma juba tavapärasele inflatsioonile. Konkurentsituult on suurem kulu hariduse valdkond. See jääb nii ka väga pikaks ajaks, kuigi suurt osatähtsust eeldaksid ka teised valdkonnad – keskkond, majandus. Eelarve pingelisus kasvas märgatavalt alates 2009. aastast, kui tulude laekumine vähenes ca 10%, aga kulude maht jäi praktiliselt samaks. Kaotajaks olid investeeringud. Kui veel 2008.a tehti valla eelarvest teedele investeeringuid ca 1,5 mln. euro eest, siis 2012.a oli see summa ainult 400 tuh. eurot.

Viimsi valla finantsolukorra pingelisuse peamised põhjused on:

- eelarve tulude mahu kasv on ainult 2-3% aastas;
- tulude kasv ei kompenseeri juurde tuleva infrastruktuuri;
- tulude kasv ei kompenseeri THI tõusu;

- FIT laekumise osakaal on liiga suur, mis suureneb veelgi 2013. aastal seoses maamaksuseaduse muudatustega;
- Väga kõrge laenukoormus, mis jääb kõrgeks ka lähiperioodil;
- Vaidlused riigiga mitmesuguste rendilepingute erineva tõlgendamisega.

VIII. FINANTSDISCIPLIINI TAGAMINE

Viimsi valla netovõlakoormus on kõrge. 2009.a vastu võetud finantsplaani järgi oleks see pidanud jõudma 2015. aastaks alla 60% VLES § 8 järgi. 2010. aasta alguseks oli netovõlakoormuse näitaja 150%. Vald asus ülikiiressti laenusid tagasi maksma. Laenude tagasimaksete summa küündis aastaks üle 30 mln. euro. See moodustas üle 20% aasta eelarve mahust. 2011.a jõustus KOFS, mille § 34 sätestab, et lubatud netovõlakoormuse näitaja võib tõusta 100%-ni.

2012.a kevadel aga muutus riigi seisukoht selle seadusesätte rakendamise osas ja 100% määr lükati edasi kuni 2016. aasta lõpuni. Nüüd pidi vald kiiresti muutma Randvere kooli finantseerimise plaani. Et tagada siiski kooli väljaostmiseks piisav raha, otsustati teha laenude põhiosamaksetes aastane paus ja eelarvesse planeeritud vastavad rahalised vahendid suunati koolihoone väljaostmise reservi. Selle otsusega muutus ka netovõlakoormuse vähenemine. Netovõlakoormuse näitaja jäi nüüd aastaks (12 kuuks) samale tasemele. Laenude tagasimaksmine toimub vaid intresside osas. Kuna intresside suurim mõjutaja EURIBOR on langenud väga madalale, siis on ka intresside maksetest tekkinud väike reserv, mida saab suunata koolihoone väljaostmiseks.

Alates 1. septembrist (mõningate laenude puhul juba augustist) hakkab vald uuesti maksma laenude põhiosa ja see jätkub samast kohast, kus see 2012. aastal pooleli jäi.

Laenude põhiosade puhkustega suurenevad muidugi kokkuvõttes intresside tagasimaksed, kuna laenujäägid on muutuseta.

Tabel 9. Netovõlakoormuse näitajad.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	2 776 505	3 576 505	876 505	1 747 949	2 077 845	2 868 159
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	25 168 119	23 855 774	22 755 774	19 825 774	17 025 774	14 645 774
sh sildfinantseering	0	0				
Netovõlakoormus (eurodes)	22 391 614	20 279 269	21 879 269	18 077 825	14 947 929	11 777 615
Netovõlakoormus (%)	115,6%	102,3%	102,0%	81,0%	64,9%	50,0%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	19 371 927	19 821 765	21 450 191	22 321 444	23 049 896	23 570 314
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	-3 019 688	-457 505	-429 078	4 243 619	8 101 967	11 792 699

Tabelist on näha, et laenukoormus küll väheneb, kuid netovõlakoormuse piirmäär ületab tegelikult seadusega lubatud piiri - 60%. Isegi KOFS uue redaktsiooni järgi 100% jääb tegelikult lähiaastatel saavutamata. Tabelis on küll näha, et 2012.a ja 2013.a protsent on alla 100, kuid see on RM metoodika järgi, kus netovõlakoormuse näitaja arvutamisel võetakas kasutusele ka likviidsete varade summa aastavahetusel.

IX. KOKKUVÕTE

Viimsi valla eelarvestrateegia on teine oluline finantsalane strateegiline dokument, mis on volikogu poolt vastu võetud alates 2009. aastast. Uus eelarvestrateegia on jätk 2009. aastal vastu võetule. Põhimõtteline lähenemine on jäänud samaks. Eesmärgiks oli siis ja on ka nüüd eelarve põhitegevuse tulemi kasvatamine, mis annab vahendid investeeringuteks ja tagab vajalikud vahendid laenude tagasimakseteks. Kuna laenude põhiosade tagasimaksed aastas on väga mahukad, siis investeeringutele minev osa on tagasihoidlik. Nagu finantsplaanis, on ka eelarvestrateegias oluline näitaja netovõlakoormuse vähendamine. Eelarvestrateegia perioodi lõpuks ei ole kavandatud netovõlakoormuse näitaja langemist alla seadusega lubatud (60%) piiri. See saaks võimalikuks alles järgmisel eelarvestrateegia perioodil.

Võrreldes 2009. aasta finantsplaaniga on toimunud mitmed olulised muutused:

- FIT laekumine on ca 15% kõrgem kui oli finantsplaanis arvestatud;
- Põhitegevuse kulud on suuremad kui finantsplaanis kavandatud;
- Netovõlakoormuse näitaja ei lange 2015. aasta lõpuks alla 60%;
- Likviidsete varade maht on suurem, kui finantsplaanis oli prognoositud;
- Eelarve põhitegevuse tulem on suurem, kui finantsplaanis oli prognoositud.

Valdkondade lõikes on suuremad pinged hariduses. Uute asutuste juurdetulek 2012-2013 aastatel ei lahenda veel lasteaia järjekordi ja õpilaste arvu kasvud koolidesse jätkuvad. Ka teistes valdkondades on mitmeid tegevusalasid, kus valla kasv tingib kulude kasvu – majandus, keskkonnakaitse, sotsiaalkaitse.

2009. aastal vastu võetud finantsplaanist on Viimsi vald kinni pidanud ja peab kinni pidama ka koostatud eelarvestrateegiast.

X. LISA

Viimsi valla eelarvestrateegia RM vormil

VIIMSI VALD	2011 täitmine	2012 eeldatav täitmine	2013 eelarve	2014 eelarve	2015 eelarve	2016 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	19 371 927	19 821 765	21 450 191	22 321 444	23 049 896	23 570 314
Maksutulud	15 344 224	16 031 635	17 845 191	18 541 444	19 092 646	19 533 496
sh tulumaks	13 403 249	14 121 633	15 622 191	16 318 444	16 869 646	17 310 496
sh maamaks	1 927 658	1 900 000	2 200 000	2 200 000	2 200 000	2 200 000
sh muud maksutulud	13 317	10 002	23 000	23 000	23 000	23 000
Tulud kaupade ja teenuste müügist	1 005 360	943 300	1 000 000	1 100 000	1 200 000	1 200 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	2 924 450	2 756 830	2 500 000	2 575 000	2 652 250	2 731 818
sh tasandusfond (lg 1)	0	0	0	0	0	0
sh toetusfond (lg 2)	2 129 782	2 232 183	2 500 000	2 575 000	2 652 250	2 731 818
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	794 668	524 647				
Muud tegevustulud	97 893	90 000	105 000	105 000	105 000	105 000
Põhitegevuse kulud kokku	15 928 038	15 080 687	15 680 000	16 180 000	16 880 000	17 280 000
Antavad toetused tegevuskuludeks	2 268 516	2 386 460	2 410 000	2 410 000	2 610 000	2 710 000
Muud tegevuskulud	13 659 522	12 694 227	13 270 000	13 770 000	14 270 000	14 570 000
sh personalikulud	5 376 235	5 670 964	5 700 000	5 900 000	6 100 000	6 200 000
sh majandamiskulud	8 265 267	6 901 063	7 400 000	7 700 000	8 000 000	8 200 000
sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksed						
sh muud kulud	18 019	122 200	170 000	170 000	170 000	170 000
Põhitegevuse tulem	3 443 889	4 741 078	5 770 191	6 141 444	6 169 896	6 290 314
Investeeringitegevus kokku	-1 903 872	-2 628 732	-7 370 191	-2 340 000	-3 040 000	-3 120 000
Põhivara müük (+)	55 296	500 000	1 419 809			
Põhivara soetus (-)	-429 107	-1 665 896	-400 000	-500 000	-1 700 000	-1 800 000
sh projektide omaosalus		-1 665 896	-400 000	-500 000	-1 700 000	-1 800 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	20 560	726 521	0	0	0	0
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-70 933	-4 000				
Osaluste ning muude aktsiate ja osade müük (+)	65 294	95 867				
Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	-1 124 533	-717 035	-1 700 000	-1 000 000	-500 000	-500 000
Tagasilaekuvad laenud (+)	0	0				
Antavad laenud (-)	0	0	-6 000 000			
Finantstulud (+)	8 894	30 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Finantskulud (-)	-429 343	-1 594 189	-700 000	-850 000	-850 000	-830 000
Eelarve tulem	1 540 017	2 112 346	-1 600 000	3 801 444	3 129 896	3 170 314
Finantseerimistegevus	-2 522 006	-1 312 345	-1 100 000	-2 930 000	-2 800 000	-2 380 000
Kohustuste võtmine (+)	0	0				
Kohustuste tasumine (-)	-2 522 006	-1 312 345	-1 100 000	-2 930 000	-2 800 000	-2 380 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-981 989	800 000	-2 700 000	871 444	329 896	790 314

